

Т. С. Яровой, доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри національної безпеки, менеджменту та публічного адміністрування Чернігівського інституту Інформації, бізнесу і права ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»

Б. Ю. Снісар, аспірант кафедри національної безпеки, публічного управління та адміністрування Державного університету «Житомирська політехніка»

ФОРМУВАННЯ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: МОЖЛИВОСТІ АПРОКСИМАЦІЇ ПРОВІДНОГО ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Стаття присвячена дослідженню становлення воєнної безпеки в системі державного управління з акцентом на її історичному розвитку, інституційній еволюції та інтеграції як життєво важливої функції державного управління. У дослідженні проаналізовано взаємодію між геополітичними трансформаціями та адміністративними практиками, які формували механізми забезпечення воєнної безпеки. Шляхом поглибленого вивчення історичних періодів, від ранніх форм оборони в містах-державах до сучасних національних оборонних систем, дослідження показало, як воєнна безпека перетворилася з локальної проблеми на ключовий компонент державного управління. Розглянуто основні теоретичні моделі управління воєнною безпекою, в тому числі класичні, неоінституційні, бюрократичні та орієнтовані на врядування рамки. Дані моделі забезпечили основу для розуміння того, як держави формують, виконують і контролюють оборонні стратегії в більш широкому адміністративному контексті. Дослідження підкреслило роль міжвідомчої координації, правових систем і міжнародного співробітництва в забезпеченні ефективної і підзвітної політики воєнної безпеки. Підкреслено значні технологічні інновації, які змінили військову безпеку, в тому числі досягнення в логістиці, системах зв'язку і озброєнні, що вимагають нових адміністративних систем і адаптивних регуляторних механізмів. Аналіз продемонстрував перетворення воєнної безпеки на динамічну і багатогранну сферу, що пов'язує оборонні спроможності з ширшими державними функціями. Уряди все більше адаптують свою політику до нових загроз і забезпечують відповідність між військовою готовністю та адміністративною спроможністю, що свідчить про стратегічну необхідність ефективного державного управління у цій сфері. Особливої уваги заслуговує дослідження про те, що воєнна безпека як складова державного управління є динамічною за своєю природою і потребує постійної адаптації до зовнішніх загроз та внутрішніх пріоритетів державного управління. Дослідження довело, що ефективне управління воєнною безпекою залежить від безперешкодної інтеграції стратегії, структур управління та державної підзвітності.

Ключові слова: воєнна безпека, державне управління, національна безпека, державний суверенітет, адміністративні системи, стратегічне планування, технологічні інновації, міжнародне співробітництво, геополітичні трансформації, безпекова політика.

T. S. Yarovi, B. Yu. Snisar. Formation of military security in the system of public administration: possibilities of approximating the leading foreign experience

The article is devoted to the study of the formation of military security in the system of public administration with a focus on its historical development, institutional evolution and integration as a vital function of public administration. The study analyses the interaction between geopolitical transformations and administrative practices that have shaped the mechanisms for ensuring military security. Through an in-depth study of historical periods, from early forms of defence in city-states to modern national defence systems, the study shows how military security has evolved from a local problem to a key component of public administration. The main theoretical models of military security governance, including classical, neo-institutional, bureaucratic and governance-oriented frameworks, are considered. These models provided a framework for understanding how states formulate, execute and monitor defence strategies within a broader administrative context. The study highlighted the role of interagency coordination, legal systems and international cooperation in ensuring effective and accountable military security policies. It highlighted the significant technological innovations that have transformed military security, including advances in logistics, communications and weapons systems, which require new administrative systems and adaptive regulatory mechanisms. The analysis demonstrates that military security has become a dynamic and multifaceted field, linking defence capabilities to broader government functions. Governments are increasingly adapting their policies to new threats and ensuring that military readiness and administrative capacity are aligned, which demonstrates the strategic need for effective public administration in this area. Particularly noteworthy is the study that military security as a component of public administration is dynamic in nature and requires constant adaptation to external threats and internal priorities of public administration. The study proves that effective military security governance depends on the seamless integration of strategy, governance structures and public accountability.

Key words: military security, public administration, national security, state sovereignty, administrative systems, strategic planning, technological innovations, international cooperation, geopolitical transformations, security policy.

© Т. С. Яровой, Б. Ю. Снісар, 2025

Постановка проблеми. Формування воєнної безпеки в рамках державного управління набуло безпрецедентного значення в сучасному геополітичному середовищі, яке характеризується швидкою зміною балансу сил, ескалацією регіональних конфліктів та поширенням нетрадиційних загроз. За даними Стокгольмського міжнародного інституту дослідження проблем миру SIPRI, у 2023 році світові військові витрати досягли рекордних 2,443 трильйона доларів США, що свідчить про посилення уваги до обороноздатності та нагальну потребу в захисті національного суверенітету. Поштовхом до цієї тенденції є зміна ландшафту загроз, де традиційні державні протистояння переплітаються з новими формами війни – кібератаками, гібридними конфліктами та тероризмом, що вимагає більш складних та скоординованих підходів до оборони. В умовах, коли держави прагнуть модернізувати свої збройні сили та переорієнтувати стратегічні пріоритети, роль ефективного державного управління стає все більш важливою для гармонізації цілей безпеки з більш широкою національною політикою. Гучні приклади, такі як інтегрована архітектура національної безпеки Сполучених Штатів і стандартизована система колективної оборони Організації Північноатлантичного договору НАТО, ілюструють, що оборонна політика не може діяти ізольовано. Вона повинна бути вбудована в прозору бюджетну практику, надійний законодавчий нагляд і постійну міжвідомчу координацію. До того ж, постійна геополітична напруженість, що спостерігається в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, Східній Європі і на Близькому Сході, підкреслює крихіткість миру і підвищені ризики, на які наражаються країни, якщо вони не мають узгоджених і добре керованих стратегій безпеки. Посилення воєнної безпеки у сфері державного управління передбачає встановлення чітких правових мандатів, забезпечення фінансової підзвітності, сприяння технологічним інноваціям за допомогою досліджень і розробок, а також залучення громадянського суспільства для більшої прозорості. Зростаюча складність сучасних військових операцій, в яких часто беруть участь як державні, так і приватні структури, ще більше посилює потребу в інтегративних механізмах управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні наукові розвідки демонструють зростаючу увагу до комплексного аналізу воєнної безпеки в контексті державного управління. Автори робіт дедалі частіше розглядають значення міжвідомчої координації, взаємозв'язку політичних, економічних і військових чинників та впливу технологічних інновацій на оборонну стратегію (Бережної С. М., Резнікова О., Ситник Г. П., Дудко І., Мигаль М., Лебедева Л. В., Савчук К., Проценко І., Тодоров І. Я.). Наукова література також підкреслює роль міжнародного співробітництва і прозорості прийняття рішень. Такий підхід забезпечує глибше розуміння ролі політичних еліт і державних інститутів у формуванні ефективної безпекової стратегії і стимулює новаторські бачення, зокрема – в контексті апроксимації прогресивного досвіду.

Метою дослідження є аналіз особливостей формування та управління воєнною безпекою в системі державного управління, з особливим акцентом на виявленні та оцінці кращих практик з провідного зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу. Воєнна безпека є спеціалізованим, але нерозривно пов'язаним з національною безпекою аспектом, що охоплює здатність держави стримувати зовнішню агресію, підтримувати оперативну готовність і захищати територіальну цілісність. Вимір, хоча і вужчий за обсягом, ніж комплексні концепції національної безпеки, тісно пов'язаний з політичною, економічною та дипломатичною сферами, які в сукупності формують стратегічну позицію держави. Вчені підкреслюють роль воєнної безпеки в формулюванні і проектуванні державної влади в міжнародних рамках, наголошуючи на її значенні для збереження національного суверенітету і пом'якшення ескалації ворожих дій з боку супротивників [1]. Оборонні спроможності, в тому числі чисельність і технологічна досконалість збройних сил, доповнюють ширші інструменти державного будівництва, посилюючи стримування, підтримуючи операції союзників і забезпечуючи наявність надійних варіантів реагування, коли дипломатичні або економічні заходи виявляються недостатніми. Тверда позиція щодо воєнної безпеки зазвичай передбачає постійну оцінку потенційних загроз, утримання підготовлених і добре оснащених збройних сил, а також розвиток стійкості оборонної інфраструктури до звичайних і гібридних форм конфліктів [2]. Такий комплексний підхід підкреслює багатогранність воєнної безпеки, враховуючи, що стратегічні цілі часто збігаються з прагненням до створення альянсів, формуванням внутрішнього консенсусу та інтеграцією оборонних імперативів у ширший порядок денний державної політики. Державне управління слугує основним механізмом управління для організації і забезпечення воєнної безпеки країни, охоплюючи різноманітні функції, які включають формулювання політики, розподіл ресурсів, стратегічну координацію і нагляд. Розробка оборонної політики, яка передбачає встановлення національних пріоритетів і визначення рівнів загроз, як правило, відображає колективний внесок обраних посадових осіб, експертно-консультативних груп і спеціалізованих урядових органів, які оцінюють поточні і прогнозовані ризики [3]. Розподіл ресурсів є ще одним життєво важливим процесом, в якому урядові установи і законодавчі органи вирішують, як розподілити бюджет між видами збройних сил, програмами закупівель і дослідницькими ініціативами, що сприяють інноваціям у сфері новітніх оборонних технологій. Координація військової стратегії із зовнішньою політикою, діяльністю зі збору розвідданих і правоохоронними процедурами, ще більше підкреслює необхідність безперешкодної співпраці між відомствами, відповідальними за безпеку. Механізми, покликані забезпечити нагляд і підзвітність, такі як законодавчі комітети, відповідальні за перевірку контрактів на закупівлю, аудит ефективності і стратегічні оцінки, сприяють прозорості у прийнятті рішень

і дотриманню конституційних принципів. Численні системи державного управління використовують міжвідомчі робочі групи, спеціалізовані урядові комісії або централізовані ради національної безпеки для підвищення узгодженості, запобігання дублюванню зусиль і зменшення бюрократичної інерції. Така інституційна синергія сприяє узгодженості дій на всіх рівнях управління, дозволяючи державі реалізовувати узгоджені оборонні стратегії, зберігаючи фінансову дисципліну, демократичні цінності та правові норми. Важливість подібних інтеграційних структур підкреслюється сучасними викликами безпеки, зокрема тактикою асиметричної війни та гібридними загрозами, які вимагають швидкого, гнучкого та скоординованого реагування. Коли структури державного управління ефективно синхронізують цивільне лідерство з військовим досвідом, результатом стає оборонна позиція, здатна адаптуватися до мінливого безпекового середовища, зменшувати ризики шляхом відповідальної реалізації політики і підтримувати легітимність завдяки послідовному нагляду з боку законодавчих і судових органів. Сполучені Штати мають одну з найбільш розгалужених і складних архітектур національної безпеки у світі, яка характеризується інституційною взаємодією Ради національної безпеки, Міністерства оборони і Міністерства внутрішньої безпеки. Система відомств відображає систему управління, покликану забезпечити стратегічну узгодженість у широкому спектрі політичних сфер, включаючи оборону, дипломатію, розвідку, економічні питання та внутрішню безпеку. РНБ, що бере свій початок від Закону про національну безпеку 1947 року [4], слугує важливим форумом для прийняття рішень президентом, об'єднуючи високопосадовців, які керують реагуванням на кризи, оцінюють нові загрози та формують комплексні стратегії національної безпеки, які спрямовують розгортання дипломатичних, інформаційних, військових та економічних інструментів впливу на владу. Розподіл ресурсів в рамках оборонної системи США підкреслює першорядне значення, яке надається підтримці міцної військової позиції і передових оборонних технологій. У 2022 фінансовому році оборонний бюджет сягнув приблизно 847,3 мільярдів доларів США, що становить близько 3,7% валового внутрішнього продукту США, підкреслюючи тим самим пріоритетність оборонної готовності [5]. Законодавчий нагляд, який значною мірою здійснюється ключовими комітетами Конгресу, відіграє вирішальну роль у формуванні та затвердженні таких значних рівнів витрат, забезпечуючи відповідність програм закупівель, управління персоналом та інших ініціатив, пов'язаних з обороною, як національним інтересам, так і фінансовим реаліям. Процес нагляду включає детальну перевірку контрактів на закупівлю, слухання з нових питань безпеки та обов'язкове звітування військових родів військ і цивільних відомств, що сприяє підвищенню прозорості та підзвітності. Прагнення до інновацій в американському військовому апараті проявляється не лише у значних фінансових ресурсах, що спрямовуються на дослідження і розробки, але і в координації діяльності, адже дослідницькі лабораторії тісно співпрацюють з приватними підприємствами, університетськими консорціумами і технологічними компаніями. В минулому такі партнерства каталізували розвиток оборонних технологій, про що свідчать прориви в галузі безпілотних літальних апаратів, супутникового спостереження та високоточних боеприпасів, які посилюють потенціал стримування країни і змінили уявлення про сучасні способи ведення війни [6]. Останні дослідницькі тенденції поширюються на нетрадиційні сфери, в тому числі – кібербезпеку, зброю спрямованої дії і космічну оборонну інфраструктуру, де нові загрози вимагають далекоглядного підходу. Зазначені ініціативи отримують вигоду від синергії, яка виникає, коли урядові ресурси, досвід приватного сектору і академічні дослідницькі середовища перетинаються в рамках єдиного стратегічного бачення, що сприяє як військовій перевазі, так і економічному зростанню в більш широкому розумінні. Європейські оборонні структури часто діють в інституційному і стратегічному середовищі Організації Північноатлантичного договору НАТО, чий принцип колективної оборони, закріплений у статті 5 Північноатлантичного договору, зобов'язує держави-члени розглядати збройний напад на одного союзника як напад на всіх [7]. Це зобов'язання вплинуло на національну оборонну політику Великої Британії, Франції, Німеччини та інших країн-членів, часто визначаючи розподіл ресурсів для досягнення спільних цілей, поставлених Альянсом. Широко цитована директива, яка закликає кожного члена Альянсу витрачати на оборону щонайменше 2% свого валового внутрішнього продукту ВВП, залишається предметом постійних дискусій, оскільки лише дев'ять з тридцяти членів Альянсу досягли або перевищили цей поріг до 2022 року, що свідчить про розбіжності в національних зобов'язаннях і економічних можливостях. Уряди, які досягають або перевищують цей показник, зазвичай наголошують на необхідності утримання модернізованих збройних сил і виконання зобов'язань перед НАТО, тоді як ті, що не досягають цього показника, можуть підкреслювати обмеження, пов'язані з фінансовою політикою, внутрішньою політикою і конкуруючими бюджетними пріоритетами. Оборонні моделі, орієнтовані на НАТО, використовують механізми, спрямовані на стандартизацію і взаємосумісність між збройними силами, визнаючи, що узгоджені протоколи підготовки, сумісне обладнання і спільні оперативні процедури підвищують колективну готовність і зменшують неефективність під час багатонаціональних місій. Основні європейські контрибутори, такі як Велика Британія і Франція, послідовно інвестують у високотехнологічні сили і засоби, в тому числі у сучасні військово-морські платформи і винищувачі нового покоління, в той час як Німеччина зосередилась на модернізації сухопутних військ і інфраструктури кібербезпеки, намагаючись усунути недоліки в боеготовності, які сприймаються як недоліки [8]. Прагнення до більшої європейської стратегічної автономії створило паралельні ініціативи, такі як Постійна структурована співпраця PESCO, що здійснюється під егідою

Європейського союзу. Мета зусиль – розробка спільних проєктів, спрямованих на посилення оборонної інтеграції між країнами-членами ЄС, які беруть в них участь, водночас визнаючи першість НАТО в питаннях колективної оборони на більшій частині континенту. Хоча діяльність PESCO значною мірою доповнює цілі НАТО в галузі безпеки, постійні дебати точаться навколо потенційного дублювання в плануванні, розподілі ресурсів і оперативних мандатів. Взаємодія зобов'язань перед Альянсом, фінансових обмежень, національних пріоритетів і нових технологічних вимог створила багатогранне середовище, в якому члени НАТО намагаються координувати оборонну політику за допомогою спільних навчань, спільних дослідницьких програм і механізмів розподілу тягаря, спрямованих на зміцнення стабільності і стримування в нестабільній міжнародній системі. Приклад Японії вирізняється своєю конституційно закріпленою пацифістською позицією, зафіксованою в статті 9 конституції після Другої світової війни, яка традиційно накладала суворі обмеження на сферу застосування і мандат збройних сил країни, що називалися Силами самооборони SDF [9]. Протягом десятиліть пацифістська концепція постійно розвивалася у відповідь на мінливі умови регіональної безпеки, спричинені занепокоєнням щодо розповсюдження ядерної зброї та територіальними суперечками у Східній Азії. Спочатку SDF зосереджувалися на оборонних можливостях, таких як протиракетні системи, радары раннього попередження і механізми патрулювання узбережжя, що відображало обмеження правової бази і давні суспільні настрої, які насторожено ставилися до військової експансії. Парламент Японії, що складається з Палати представників і Палати радників, здійснює суворий нагляд за оборонним законодавством, бюджетом і оперативними настановами, що відображає суспільну і політичну обережність щодо військових дій за межами національних кордонів. Останні події свідчать про прагнення Токіо посилити свою обороноздатність: у 2023 році оборонний бюджет Японії сягнув приблизно 47 мільярдів доларів США, що еквівалентно 1,0% ВВП цієї країни. Планувальники національної оборони оголосили про наміри збільшити цей показник до приблизно 2% до 2027 року, що є важливим зрушенням, яке віддзеркалює занепокоєння щодо регіональних загроз [10]. Пріоритетним напрямком там лишається розробка сучасних есмінців, систем протиракетної оборони та космічного потенціалу, а зусилля в галузі кібербезпеки та дослідження в галузі квантового шифрування і штучного інтелекту підкреслюють прагнення уряду не відставати від супротивників, які швидко модернізуються.

Двосторонні договори про безпеку зі Сполученими Штатами, формалізовані через такі механізми, як Договір про безпеку між США і Японією, посилити стратегічну позицію Японії, створивши сценарії, в яких спільне оперативне планування, обмін технологіями та співпраця розвідок створюють потужну стримуючу присутність у регіоні. Часте проведення спільних навчань, в тому числі військово-морських патрулювань і комплексних навчань з протиповітряної оборони, демонструє партнерство у сфері безпеки, яке поєднує американську проєкцію сили зі зростаючою готовністю Японії взяти на себе ширші регіональні зобов'язання. Нове тлумачення Конституції дозволило SDF надавати підтримку союзникам в рамках сценаріїв колективної самооборони, що свідчить про поступовий відхід від суто оборонної позиції попередніх десятиліть.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Воєнна безпека, як основний компонент національної оборонної стратегії, вимагає цілісної інтеграції в більш широкі рамки державного управління для забезпечення узгодженої розробки воєнної політики, ефективного розподілу ресурсів і суворого нагляду. Вивчення провідних зарубіжних систем, від високоцентралізованої структури США до механізмів НАТО на основі альянсів і конституційно обмеженої позиції Японії, свідчить про те, що інституційна координація і стратегічна ясність відіграють вирішальну роль у досягненні надійних результатів у сфері безпеки. Взаємодія законодавчого контролю, міжвідомчої співпраці, технологічних інновацій і залучення громадськості стає центральним чинником підтримки оперативної готовності і узгодження оборонних імперативів з принципами демократичного врядування. Відмінності у витратах на оборону, доктринальній еволюції та інституційній культурі підкреслюють необхідність адаптації найкращих міжнародних практик до індивідуальних національних контекстів, з особливою увагою до історичної спадщини, правових рамок і фінансових можливостей конкретної країни.

Перспективи подальших досліджень передбачають проведення більш глибоких порівняльних досліджень, які вивчають, як саме середні й малі держави інтегрують або адаптують провідні системи зовнішньої безпеки в умовах обмежених ресурсів, а також лонгітюдних аналізів, які відстежують ефективність еволюції оборонних стратегій протягом тривалих періодів часу. Міждисциплінарні дослідження, що пов'язують політику військової безпеки з соціально-економічними результатами і цивільно-військовими відносинами, можуть висвітлити ширші наслідки державного управління, орієнтованого на оборону, в тому числі – потенційний вплив на інституційну довіру і розподіл державних коштів. Технологічні трансформації, що тривають, такі як розвиток штучного інтелекту, гіперзвукової зброї і кібервійни, відкривають додаткові можливості для наукових досліджень, оскільки вони вимагають нових моделей управління, здатних управляти швидкими інноваціями, зберігаючи при цьому прозорість і підзвітність.

Список використаних джерел:

1. Бережной, С. М. Система суб'єктів захисту державного суверенітету та територіальної цілісності. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 149-156. URL: <https://doi.org/10.32782/klj/2023.1.22>.
2. Резнікова О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища.: монографія. *Національний інститут стратегічних досліджень* Київ: НІСД, 2022. 456 с. URL: https://www.marshallcenter.org/sites/default/files/files/2022-04/Reznikova_Resilience_UKR.pdf
3. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підручник. К.: НАДУ, 2011. 730 с. URL: <https://nmc.dsns.gov.ua/upload/1/6/3/7/9/2019-9-14-sitnik-du.pdf>
4. Дудко І. Рада національної безпеки в системі зовнішньої політики США. *Політичний менеджмент*. 2006. № 2. С. 156–166. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/dudko_rada.pdf
5. Мигаль М. США погодили рекордний оборонний бюджет: на що розраховувати Україні. *Главком*. 2022. 7 листопада. URL: <https://surl.li/uczxpf> (дата звернення: 13.01.2025 р.).
6. Лебедева Л. В. Інноваційна політика США як приклад ефективного партнерства державного та корпоративного секторів економіки. *Збірник наукових праць ПВНЗ «Буковинський університет»*. Вип. 6. Чернівці: Книги-XXI, 2010. С. 373-383. URL: http://zbirnik.bukuniver.edu.ua/issue_articles/34.pdf
7. Савчук, К., & Проценко, І. Особливості правового регулювання членства в Організації Північноатлантичного договору. *Часопис Київського університету права*, 2019 № 3, 258-265. URL: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.3.2019.44>
8. Тодоров І. Я. Євроатлантична інтеграція України. Історія та сучасність. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2022. 376 с. URL: <http://eurodev.uzhnu.edu.ua/images/files/TOD.pdf>
9. Cabinet Decision on Development of Seamless Security Legislation to Ensure Japan's Survival and Protect its People. July 1, 2014 URL: <https://surl.li/lreedu> (дата звернення: 23.01.2025 р.).
10. Як російське вторгнення в Україну змінює Японію та українсько-японські відносини. *Аналітичний центр ADASTRA*. URL: <https://surl.li/uawbgj> (дата звернення: 23.01.2025 р.).

References:

1. Berezhnoj, S. M. (2023). "System of subjects of protection of state sovereignty and territorial integrity" *Kyivs'kyj chasopys prava*, (1), pp. 149-156. URL: <https://doi.org/10.32782/klj/2023.1.22>.
2. Reznikova O. (2022), *Natsional'na stijkist' v umovakh minlyvoho bezpekovoho seredovyscha*. [National resilience in the context of a changing security environment.] Natsional'nyj instytut stratehichnykh doslidzhen' Kyiv: NISD, Ukraine.
3. Sytnyk H. P. (2011), *Derzhavne upravlinnia u sferi natsional'noi bezpeky (kontseptual'ni ta orhanizatsijno-pravovi zasady)* [State governance in the sphere of national security (conceptual and organizational and legal foundations)] NADU, Kiev, Ukraine. URL: <https://nmc.dsns.gov.ua/upload/1/6/3/7/9/2019-9-14-sitnik-du.pdf>
4. Dudko I. (2006), "The National Security Council in the System of US Foreign Policy." *Politychnyj menedzhment*. vol. 2. pp. 156–166. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/dudko_rada.pdf
5. Myhal' M. (2022). "The United States Agreed on a Record Defense Budget: What to Count on for Ukraine" *Hlavkom*. Available at: <https://surl.li/uczxpf> (accessed: 13.01.2025).
6. Lebedeva L. V. (2010). "Innovation Policy of the United States as an Example of Effective Partnership between the State and Corporate Sectors of the Economy" *Zbirnyk naukovykh prats' PVNZ «Bukovyns'kyj universytet»*. Vyp. 6. Chernivtsi: Knyhy-KhKhI, pp. 373-383. URL: http://zbirnik.bukuniver.edu.ua/issue_articles/34.pdf
7. Savchuk, K., & Protsenko, I. (2019), "Peculiarities of legal regulation of membership in the North Atlantic Treaty Organization". *Chasopys Kyivs'koho universytetu prava*, vol. (3), pp. 258-265. URL: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.3.2019.44>]
8. Todorov I. Ya. (2022), *Yevroatlantychna intehratsiia Ukrainy. Istorii ta suchasnist'*. [Euro-Atlantic Integration of Ukraine. History and Modernity] Vydavnytstvo UzhNU «Hoverla», Uzhhorod, Ukraine. URL: <http://eurodev.uzhnu.edu.ua/images/files/TOD.pdf>
9. "Cabinet Decision on Development of Seamless Security Legislation to Ensure Japan's Survival and Protect its People" (2014), Available at: <https://surl.li/lreedu> (accessed: 23.01.2025).
10. "How the Russian Invasion of Ukraine Changes Japan and Ukrainian-Japanese Relations" *Analitychnyj tsentr ADASTRA*. Available at: <https://surl.li/uawbgj> (accessed: 23.01.2025).